

Evakon kyynel

”Kyyneleiden määrää en vain enää ole muistanut”

Nauristeatterin musiikinäytelmä Evakon kyynel Paimion kesäteatterissa Museomäellä oli todellinen menestys. Kolmessa esityksessä lauantaina ja sunnuntaina 31.8.–1.9. yleisöä oli yhteensä lähes yhdeksänsataa. Eikä ihme! Näytelmä liikutti varmaan muidenkin kuin karjalaisjuuristen katsojien tunteita. Osalla näyttelijöistä oli karjalaistausta.

Evakon kyyneleen kirjoittivat ja ohjasivat paimiolaiset serkkuset, 17-vuotias **Martta Entonen** ja 15-vuotias **Esteri Seppälä**, joiden työn tuloksena itse Nauristeatterikin on syntynyt. Evakon kyynel on heidän kymmenes näytelmänsä. Inspiraation näytelmään tekijät olivat saaneet **Veikko Lavin** säveltämästä ja sanoittamasta Evakon laulusta.

Musiikin näytelmään sävelsi ja sovitti 17-vuotias kaarinalainen **Petra Myllyperkiö**, joka myös näytteli evakkoperheen vanhinta tytärtä **Mariaa**. **Oiva Heinonen** esitti näytelmässä Marian mielitettyä, evakkopoikaa **Mikaelia**, joka jossain vaiheessa joutui rintamalle. Perheen **Alma**-äidin roolissa oli **Pauliina Kotamäki**.

Evakon laulun mukaisesti pieni veli syntyi aamuyöllä junassa. Isältä tuli rintamalta kirje: ”Mie pääsen pian siviiliin”, tulikin ja kirkon viereen sankarhautaun siunattiin. Isän siunaus toteutettiin näytelmässä koskettavasti surijoiden vaeltaessa harteillaan suuret mustat liinat, jotka lopuksi pudotettiin lavalle. Isää muistettiin laulaen: ”Muistan ain siun kätteis, siun lämpimät kätteis.”

Turun Sanomien haastattelussa (21.9. 2019) **Martta Entonen** sanoi, että musiikaalissa ohjaajan on huomioitava, että ”näyttelijän on näyteltävä musiikin kanssa. Näyttelijän pitää osata välittää musiikin tunnelma katsojille.” Sen nämä nuoret teatterintekijät osasivat niin kuin vain nuoret ja lapset sen voivat osata. He olivat aitoja ja tavattoman taitavia, eläytyivät, elivät osansa. Näytelmä päättyi aina niin koskettavaan Evakon lauluun. Lämpimät onnittelut ja kiitokset hienosta teatterielämyksestä!

Näytelmän evakkoperhe johannekselainen

Paimioon saapunut evakkoperhe oli johannekselainen, mikä sopikin hyvin, sillä onhan Paimio ollut Johanneksen historiassa keskeisessä asemassa useaan otteeseen. Näyttelijöiden käyttämä karjalan murre kuulosti kovin tutulta ja luonnikkaalta. Murteen tarkastajaksi paljastuikin **Marjatta Haltia**, joka sai kiitoskukkasen sunnuntain esityksen päätteeksi.

Kuten Nauristeatterin esitteessä sanottiin, näytelmä oli tarina evakkomatkasta lasten silmin. Juuri se ”lasten silmin” teki näytelmästä niin koskettavan. Nuorimmat esiintyjät olivat vain kuusivuotiaita. Jo heidän ilmestymisensä lavalle vähän repsahaneissa esi-

liinoissaan ja lippalakeissaan sai silmät kostumaan. Marjatta sanoi itkeneensä jo murretta tarkastaessaan, allekirjoittaneen taas piti pois lähtiessä turvata aurinkolaseihin.

Mahtoiko tulla jostain syvältä sisimmästä, jostain alitajunnan syövereistä, että samaistui niin vahvasti erityisesti noihin pieniin lapsiin lavalla, eli jälleen kerran kuin oman perheen, suvun ja heimon raskaan ja silti niin rakkaan kohtalon. Eläytyi niin vahvasti näy-

telmän sanomaan, että tuli jopa tunne saada tuollainen pieni syliin ja lohduttaa: ”Kyl myö täst viel selvitää.”

Kolmen vuoden ja viiden kuukauden ikäinen olin, kun lähdin evakkoon Huunonsaaresta. Päivä oli 16.6.1944. Mitään en muista itse lähdöstä. Ei minua saarelaisena pakattu heinäkärriin vaan Johanneksen evakuointihenkilöstöön kuuluneen isän moottoriveneeseen. Herätetty oli varmaan kesken unien, sillä sanantuoja oli tullut aamuyöstä

kello kahdelta kertomaan, että kylästä pitää heti lähteä. Tunnin kuluttua tiedosta Huunolan kauppalaiturissa täytettiin moottoriveneitä lapsilla, äideillä ja vanhuksilla. ”Ei tainnut olla sellaista silmää joka ei olis kyyneltynyt. Ja niin jäi rakas kotikylä sinne”, kirjoitti **Helvi Harju** Huunolan evakuoinnista sota-ajan päiväkirjaansa.

– **Pirkko Kanervo** –
Kuvat: Esteri Seppälä

Mikä Nauristeatteri?

• Perustettu n. 10 vuotta sitten

• Perustajat **Martta Entonen** ja **Esteri Seppälä**

• Toiminta-alue on Paimio

• Tuotettu 9 lastennäytelmää

Teatteri otti alkuaskeleensa serkusten mamman heinäviikossa. Toiminta jatkui Nauristiellä, Martan kodin pihapiirin vanhassa navetassa. Nauristieltä tulee myös teatterin nimi. Jo muutaman vuoden ajan Paimion kesäteatteri on antanut tilansa Nauristeatterin käyttöön.

Evakon kyynel

• Nauristeatterin kymmenes produktio

• Idea Evakon laulusta (sävel ja sanat **Veikko Lavi**)

• Käsikirjoitus: **Martta Entonen** ja **Esteri Seppälä**

• Laulujen sanat: **Petra Myllyperkiö**, **Martta Entonen** ja **Esteri Seppälä**

• Musiikin sävellys, sovitus ja taustanauhat: **Petra Myllyperkiö**

Näytelmää harjoiteltiin ahkerasti n. puoli vuotta. Näyttelijöitä vajaat kolmekymmentä, nuorimmat 6-vuotiaita, vanhimmat eläkeläisiä. Paimiolaisten lisäksi mukana oli pari näyttelijää Kaarinasta. Harvalla näyttelijällä oli karjalaisia juuria, joten Esterin sanoin: ”Alussa karjalan murre tuntui hassulta ja hieman vaikealta, mutta ajan kanssa se istui näyttelijöiden suuhun hyvin”. Näytelmää on kiitelty, ei suotta, ja se onkin jo saanut esiintymis- ja uusintapyyntöjä.

<https://www.facebook.com/pages/category/Art/Nauristeatteri-262223501057916/>

<https://www.facebook.com/events/museum%C3%A4ki-paimio/evakon-kyynel/514225432717332/>

TÄSSÄ LEHDESSÄ:

Petsamon maisemissa

s. 3

Soittokuntaperinteitä

s. 4–5

Sukujen reittejä Johannekseen

s. 5

Tapahtumia karjalaisin teemoin

s. 2 ja 8

Barentsinmeren rannoilla elokuussa 2019

Pitkä oli taival etelän ihmiselle lähteä sotahistorialliselle matkalle Jäämeren tuntumaan. Matka kulki Kemijärveltä Venäjälle reittiä Kantalahti – Kirovsk – Murmansk – Petsamo – Kirkkoniemi – Ivalo – Saariselkä. Säiden Jumala ei ollut järin suosiollinen, sillä lämpötila pysytteli kymmenen asteen tietämissä. Sumupilvet verhosivat tuntureiden huipuja. Pohjoisesta kertoivat puistoissa kukkivat jalosireenit ja teiden varsien punaisina hehkuvat maitohorsmat.

Toisen maailmansodan taistelupaikat, kenttähautausmaat ja niille pystytetyt muistomerkit seurasivat toisiaan. Hiljentäen kulkijan ne kertoivat karua kieltään Euroopan yhteisestä murhenäytelmästä. Rajanylityksen jälkeen vastassa olivat Sallan entiset suomalaisalueet, sillä toisen maailmansodan rauhanteossa Neuvostoliitolle oli luovutettava Sallasta noin puolet kunnan pinta-alasta eli 578 000 hehtaaria. Luovutetulla alueella oli sijainnut kahdeksan kylää ja lisäksi osat neljästä muusta kylästä. Yhteensä menetys Sallassa oli neljäsatamaa maatilaa, ja noin puolesta pitäjän asukkaita tuli evakoita.

Tunturien väliseen laaksoon sijoittunut Murmansk on komea kaupunki, jossa asukkaita tänä päivänä on noin 320 000. Viime vuosina Murmanskin alueelle on arktisen varustelukierteen puitteissa rakennettu useita uusia sukellusvenetukikohtia. Venäjän pohjoisen laivaston päätukikohta on Severomorskin kaupunki.

Lyhyenkin pysähtymisen aikana vaihtuksen vanhoine ja värikkäästi maalattuine rakennuksineen teki erityisesti Kirovsk, joka on saanut nimensä joulukuussa 1934 murhatun bolševikkijohtaja Sergei Kirovin mukaan. Petsamossa taas tunsin kulkevasa myös johannekselaisten jalanjäljillä.

Petsamon historia on erityisen mielenkiintoinen. Keisari **Aleksanteri II** oli vuonna 1864 luvannut Suomelle Petsamon vastikkeeksi Rajajoen kiiväritehtaan alueesta, mutta vasta Neuvosto-Venäjä lunasti lupauksen Tarton rauhassa vuonna 1920. Pian 1920-luvun alussa Petsamosta, läheltä Norjan rajaa Kaulatunturin Koloarjoelta löydettiin Euroopan rikkain nikkelimalmio. Kaivoksen rakennustyöt alkoivat 1930-luvulla.

Talvisodassa Neuvostoliitto valtasi Petsamon mutta antoi sen Suomelle takaisin Moskovan-rauhassa maaliskuussa 1940. Jatkosodan aikana Koloarjoen kaivoksen tuotanto rahdattiin Saksaan, jonka sotatarviketeollisuudelle Petsamon nikkeliä oli suuri merkitys. Syksyllä 1944 Petsamo oli ”palautettava” venäläisille, jotka aloittivat kaivostuotannon uudelleen. Kolojoki tunnetaan tänä päivänä nimellä Nikel eli Nikkeli. Nikkelijalostamon rikkidioksidia sisältävät päästöt saastuttivat pahoin alueen luontoa, mutta nyttemmin kaivoksen omistaja Norilsk Nickel on pyristellyt irti suursaastuttajan maineestaan harkiten jossain vaiheessa jopa Nikelin sulattamon lopettamista.

Liikenne Jäämerentiellä välirauhan aikana

Toisen maailmansodan sytyttyä Iso-Britannia julisti Euroopan mantereen merisaartoon. Ainoat satamat, joista oli pääsy maailmanmerille, olivat Portugalin Lissabon ja Suomen Liinahamarin satama Petsamossa. Välirauhan aikana Suomi hoiti tuontiaan ja vientiään Liinahamarin jäättömän sataman kautta brittien myöntämien laivauslupien turvin. Myös Ruotsi käytti Liinahamarin satamaa.

Ajomatkaa Jäämerentiellä Petsamon ja Rovaniemen välillä kertyi 531 kilometriä. Vaikeuksia taipaleella riitti, mutta sitä kautta saatiin kuitenkin Suomen pahimmat puutteen korjattua.

Aljosha-patsaalla Murmanskin sataman partaalla palaa ikuinen tuli.

Lähellä Norjan rajaa sijaitseva kaivoskaupunki Nikel eli Nikkeli tunnettiin suomalaisaikana nimellä Kolojoki.

Huippukuukausi oli maaliskuu 1941, jolloin ajossa oli 1 573 autoa. Mukana oli yksityisiä kuorma-autoilijoita ympäri Suomea. Jäämerentielle päätyivät kuorma-autoineen myös **Aaro** ja **Yrjö Kesäläinen** Kolmikesälästä.

Liinahamarin satamarakennelmia parannettiin. Rakennettiin uusia lai-

tureita, öljysäiliöitä, varastoja, suuri nosturi sekä parakkiasumuksia tuhansille satamassa välirauhan aikana työskenteleville miehille, kuten ahtaajille, rakennusmiehille, sähkömiehille ja ruokalatyöntekijöille. Osa heistä oli varmaan kodittomaksi joutuneita karjalaisia. **Valfrid Katajaisen** Revonsaaresta

Saksalaisten kenttähautausmaalla Petsamossa on muistomerkki niille 12 000 sotilaille, jotka menettivät henkensä taisteluissa Jäämeren rintamalla.

muistellaan olleen ennen jatkosodan alkua Liinahamarissa.

Ulkomankaupan keskittyminen pohjoiselle reitille vaati myös suuria tietöitä tehtäväksi Rovaniemeltä Liinahamariin. Joskus keväällä 1940 tietyömaalle päätyi kaksi Huunolan poikaa: jo ”kypsään” yhdeksäntoista vuoden ikään ehtinyt varusmiespalveluksensa kynnyksellä oleva **Ahti Karhu** sekä **Toivo Huunonen**, jolla ikää oli vasta kuusitoista vuotta. Mutta kuten Ahti aikoinaan muisteli, ”eihän silloin miehen ikää kysely, vaan korkeintaan sitä, että mihin mies pystyisi”.

Kesäkuun 6. päivänä 1941 The Times paljasti Suomen värväävän miehiä Saksan SS-joukkoihin, ja 15. päivänä britit pysäyttivät Petsamon liikenteen. Silloin oli lähtö jatkosotaan jo lähellä. Vuonna 1993 Veteraanikuorma-autojenseura avustajinaan Suomen Kuorma-auto-liitto ja Svenska Åkeriförbundet pystytti muistomerkkin Magneettimäelle vanhan Jäämerentien säilyneelle osuudelle ”niiden liikenteen ammattilaisten kunniaakkaalle muistolle, jotka osaamisellaan ja uhrautumisellaan mahdollistivat Suomen ja Ruotsin elinkeinoelämän ja tavaravaihdon jatkuvuuden”.

Murmanskin valtausyritys epäonnistui

Saksan Norjan-armeijan tehtävänä oli miehittää nopeasti Koloarjoen kaivos ja vallata Murmansk sekä sitä ympäröivä tukikohta-alue. Murmanskin valtaus oli tarkoitus toteuttaa hyökkäämällä kahdesta suunnasta: Petsamosta Jäämeren rannikkoa pitkin ja Sallasta Kantalahteen. Hyökkäys epäonnistui. Kantalahtea, joka toisen maailmansodan aikana oli puna-armeijalle tärkeä huoltokeskus, ei onnistuttu valtaamaan ja valtaamatta jäi myös Murmansk.

Hyökkäys Murmansiin pysähtyi Litsajoelle edettyään vain 25 kilometriä. **Kalle Korpi** sanoo tutkimuksessaan, että ”puna-armeijan kiivas vastarinta teki vaikutuksen ilmeisen ylimielisinä taisteluihin lähteneisiin vuoristojoukkoihin. Ennako-odotusten vastaisesti neuvostosotilas oli sisukas ja taipumaton.”

Kun saksalaisten hyökkäys pian joutui vaikeuksiin, he pyysivät heinäkuun 1941 alkupäivinä Suomelta lisäjoukkoja. Petsamoon siirrettiin nyt pääosa eli I ja II pataljoona Turussa kootusta jalkaväkirykmentti JR 14:sta. Sen riveissä myös Johanneksen miehiä päätyi Petsamoon. Tiedossa ovat **Armas Hörkkö** Koskijärveltä, **Onni A. Rusi** Päättilästä ja **Toivo Armas Hörkkö** Kaijalasta. Todennäköisesti heitä on ollut muitakin, ehkä esimerkiksi ne Kaijalan miehet – **Vilho Kontto**, **Reino Rikkonen** ja **Kauko Hörkkö** – jotka yhdessä Toivo Armas Hörkön kanssa oli kutsuttu alokaskoulutukseen talvisodan päättymispäivänä. Syyskuussa 1941 JR 14:n pataljoonat siirrettiin Kiestinkiin.

Petsamon taisteluissa JR 14:n kaksi pataljoonaa menetti kaatuneina ja haavoittuneina kymmeniä miehiä.

Kaatuneet haudattiin aluksi kenttähautausmaalle Petsamon kirkonkylään Parkkinaan ja siirrettiin sieltä myöhemmin syksyllä kotiseudulleen. Toivo Armas Hörkkö kaatui elokuun 20. päivänä 1941 Kalastajasaarennon kannaksella. Viimeisen leposijansa hän sai kotipitäjästä Johanneksesta.

Sankarikaupunki Murmansk

Yhdysvaltojen ja Ison-Britannian laivasaattueet kuljettivat sodan aikana apua Neuvostoliitolle kolmea reittiä pitkin: Murmansiin ja Arkangeliin jottavaa Jäämeren reittiä, Persian käytävän eli Basran kautta sekä Vladivostokiin Tyynenmeren rannalla. Murmanskin satama on Golf-virran ansiosta jäätön ympäri vuoden. Arkangeliin laivat eivät päässeet talvella.

Ensimmäinen saattue lähti merelle Skotlannista syyskuun 29. päivänä 1941. Erään lähteen mukaan Neuvostoliitto sai sotavuosien aikana liittolaisiltaan mm. 375 833 kuorma-autoa, 51 503 jeeppiä, 35 170 moottoripyörää, 7 053 panssarivaunua, 14 795 lentokonetta, 1 900 höyryveturia, 64 dieselveturia, 9 920 rautatievaunua ja ruokatarvikkeita, kuten esimerkiksi säilykelihaa.

Vuonna 1942 saattueet alkoivat menettää laivojaan. Saksalaisten sukellusvenet, ”merten sudet”, hyökkäsivät Murmansiin meneviä laivasaattueita vastaan, ja heidän ilma-aseensa hallitsi Jäämerta Islannista Kuolan niemimaalle. Murmanskia ja sen satamaa pommitettiin. Jäämeren reitille ei löydy vertaa sotahistoriasta. Kuuluu on **Alistair MacLeanin** romaani Saattue Murmansiin.

MacLean panee lukijansa kuvittelemaan, miltä tuntuu kun Jäämerellä on 40 astetta pakkasta, eikä meri sittenkään jäädy. Miltä tuntuu, kun 30 asteen pakkasessa ulvova tuuli Pohjoisnavalta tai Grönlannista tunkeutuu läpi paksuimpienkin vaatteiden kuin kirurgin veitsi. Millaista on kannella, jolla on viisisataa tonnia jäätä ja jossa paljas iho jäätyy viidessä minuutissa, kun pärske iskee kasvoihin jääkiteinä keulan syöksyessä aallonpohjaan. Ihmisen kestäkyky on koetuksella katkeamispisteeseen saakka. Hajoavat ja uppoavat alukset, tovereiden murskaantuneet ja mereen vajoavat ruumiit muistuttavat päivittäin siitä, mitä itsellekin voi tapahtua.

Ja kuitenkin he kestivät. Samoin kestivät Murmanskin puolustajat. Yksi Neuvostoliiton suuren isänmaallisen sodan sankarikaupungeista on Murmansk. Sankarikaupungin arvonimi myönnettiin kahdelletoista Venäjän, Ukrainan tai Valkovenäjän kaupungille paikkakunnan puolustukseen liittyvistä saavutuksista sodassa. Sankarilinnoituksen arvonimen sai Brestin linnoitus Valkovenäjällä. Meidän rakas Viipurimme sai vuonna 2010 arvonimen sotilaskunnan kaupunki. Arvonimen voi saada kaupunki, jossa tai jonka lähistöllä on käyty kovia taisteluja.

– **Pirkko Kanervo** –
Kuvat: **Sari Kanervo**

Veteraanikuorma-autojenseuran vuonna 1993 Magneettimäelle pystyttämä muistomerkki.

Johanneksen muistoja

– K.A. Aukee toimi pappina Johanneksessa 1924-32 –

Kodinperustamista

Lähdin kesäkuun 5. päivän aamuna hakemaan huonekalujamme ja tavaroitamme Viipurista laivalla Johannekseen. Alussaan olevan kesäkauden tähden oli laivassa paljon matkustajia tavaroineen. Minun tavarani sijoitettiin laivan kannelle. Onneksi oli sateeton ja aurinkoinen päivä, mutta voimakastuulinen. Tavaroitteni sekaan sijoitettiin joku lehmäkin. Kun tuuli keikutti laivaa, tulivat lehmät ’merikipeiksi’ ja tekivät molempia tarpeitaan. Minulla ja lehmi- en omistajalla, nuorella emännällä oli koko matkan ajan tuska ja vaiva varjella tavaroitamme. Miten kuten siinä onnistuimme ja Vaahtolan laituriin lopulta onnellisesti saavuttiin.

Ensimmäisenä helluntaipäivänä jouduin pitämään kirkossa tulosaarnani. Suuri kirkko oli täynnä seurakuntalaisia. En enää muista miten mahdoin saarnassani onnistua. En ainakaan ehtinyt sitä kunnolla valmistaa, koska edeltävät päivät olivat kovin levottomia ja kiireisiä. Jumalanpalveluksen jälkeen oli ristiäisiä, häitä ja hautajaisia sekä vielä illalla pitkä moottoriveneajelu merellä. Meri suurillakin selillä rasvatyven. Rantojen riippakoivut ovat kauneimmillaan vaaleanvihreissä vaiפוissaan, tuomet valkoisissa kukissaan kuin morsiamet, haavat ja tammet punertanen parhaimmillaan. Seisoin pitkät ajat veneessä hengittäen tuota huumavaa kevään tuoksua. ...

Sain asiat järjestettyä niin, että pääsin 20. päivä lähtemään Turkuun. Häihimme Juhannukseksi saapui muutamia sukulaisiamme. Juhannuspäivänä pastori Gabriel Joutsu vihki meidät avioliittoon Turun Tuomiokirkossa saman alttarin edessä, jossa minut oli vihitty papiksi 2. päivänä helmikuuta 1921. Vihkimistoimituksen päätyttyä ajoimme Ragnan kotiin, jossa yhdessä sukulaisten kanssa vietimme muutamia

tunteja. Iltapäivällä läksimme junalla makuuvaunussa Viipuriin, jonne saavimme seuraavan päivän aamuna. Söimme lounaan Pyöreän Tornin ravintolassa, teimme ostoksia ja iltapäivällä läksimme laivalla Johannekseen. Kotimme kuntoonpanossa ja sen kaikinpuolisessa järjestelyssä kuluivat sitten seuraavat viikot.

Meren voimaa

Rovasti hoiteli kansliaa ja minun huolenani olivat seurakunnalliset toimitukset ja virkamatkat. Teimme Ragnan kanssa ensimmäisen yhteisen seurakuntamatkamme. Läksimme laivalla Revonsaaren eteläkärkeen, jossa kastoin lapsia ja pidin Hankalan kansakoululla hartaushetken. Kun paluumatkaa ei voinut enää tehdä myöhäisen illan vuoksi laivalla ja matka oli liian pitkä soutuveneelle, päätimme jäädä koululle yöksi.

Kannaksen rannikolla syksyt olivat yleensä hyvin lämpöisiä, kalastaminen ja merellä retkeileminen kävi päinsä hyvin myöhään. Mutta kyllä olivat myrskytkin ankaria. Sellainen raivosi syyskuun 23. päivänä 1924. Aamupäivällä alkoi puhalttaa suoraan lännestä pitkin Suomenlahtea raju tuuli, joka nostatti vettä tunti tunnilta. Iltapäivällä nousi vesi korkeimmillaan ison pappilan kivijalkaan asti ja kauaksi Lahden hovin peloille. Meren rannalla oli Louhivuoren huvila, jonka ulkorakennuksessa oli talli ja sikala. Huvilassa ei sinä päivänä ollut ketään kotona. Meitä oli huvilan lähellä seuraamassa veden nousua. Huomasimme huvilan pihan olevan jo veden vallassa ja mieleemme tulivat Louhivuoren eläimet. Vyötäröitä myöten vedessä kahlaten tunkeuduimme talliin ja sikalaan, joissa vesi oli jo korkealla. Mahtoivatko eläimet luulla ulkona asioiden olevan vielä hullummin, kun emme tahtoneet saada niitä mitenkään ulos. Vihdoin onnistuimme, saimme hevosen

Kuva: Etelä-Karjalan museo, DigiCarelica -kokoelma.

ja possun kuivalle maalle. Laivalaiturilla oli iso säkkikasa karkeata suolaa matkalla osuuskauppaan. Aallot vyöryivät yli laiturin ja säkkikasan. Jouduimme toteamaan, että säkkikasa aleni ja lopulta ei ollut jäljellä kuin joku säkki missä vielä vähän suolaa jäljellä. Rannassa oli Veljekset Wagerin saha, sen edustalla suuri tukkilautta. Sen nosti tuuli ja aallokko kauaksi maalle Konsta Pentin pellolle. Illalla alkoi vesi laskea. Aika työ oli hakea veneitä, jotka myrsky oli kuljettanut minkä minnekin.

Rokkalan huutoja

Johanneksessa joen rannalla oli vanha herraskartano Rokkalan hovi. Hovin hoito ja hallinta oli Suomen itsenäistymisen aikoihin joutunut pahasti rappiolle. Lopulta oli koko kartano tehtaineen, maineen ja metsineen joutunut kunnan omistukseen. Kunta palstoitti ja myi hovin maita ja irtaimistoa. Niinpä oli marraskuun 20. päiväksi 1924 ilmoitettu suureen kaksikerroksiseen pääraken-

nukseen huutokauppa, myytävänä oli hovin huonekalusto. Päätimme lähteä huutokauppaan. Samoin oli ajatellut rovastiparikin ja kun he lähtivät neli-pyöräisillä kärryillä, pääsimme mekin niihin. Perillä aloimme heti kulkea huoneesta huoneeseen ja tarkastella erilaisia kalustoja ja yksittäisiä huonekaluja.

Vihdoin löysimme vanhan huonossa kunnossa olevan biedermaier-tyylisen sohvan, jolla totesimme olevan antiikkiarvoa. Kun sitten sohva yksinään joutui ’vasaran alle’, tein siitä ensimmäisen tarjouksen 10 markkaa. Nyt ilmaantui sohvalle toinenkin huutaja, Kirjolan kartanon työnjohtaja, ja alkoi kilpa-huudanta. Edettiin 10 markan tai välillä suuremmillakin summilla. Viimeinen huutoni oli 650 markkaa ja odotuksen jälkeen vasaramies kopautti karmiin sen huudon päälle. Joku huusi yleisön joukosta ’Kumpi sen sohvan sai?’ ’Pastori’, vastasi vasaramies. ’Minä sen sain’, ilmoitti agronomi. Hän ei ollut huomannut seurata huutojen vuorottelua, mutta

oli pakko uskoa, että minun huutoni oli viimeinen. Lähti suutuksissaan heti pois huutokaupasta. Tiedettiin kertoa, että Kirjolan omistaja tohtori Martta Nobel-Oleinikoff oli laittanut agronomin sohvan hänelle ostamaan.

Kun aion ruveta sohva kuljetta- maan, toimitusmiehet ilmoittivat etteivät sitä anna, vaan päättävät myymisestä vasta myöhemmin. Hinnan korkeus oli heidät yllättänyt ja ajattelivat pitävänsä oikeaa aarretta hallussaan. Minun he katsoivat saaneen sohvan vahingossa. Selvitin ettei huutokauppailmoituksessa ollut mainintaa myyjän oikeudesta hyväksyä tai hylätä huuto, mutta ei se mitään muuttanut. Palasin jonkun ajan päästä asiaan ja uudestaan he kieltäytyivät luovuttamasta sohva minulle. Vasta kuukauden kuluttua sain tiedon, että voin käydä hakemassa sohvan Rokkalasta. Hankin hevosen, toin sohvan joulun edellä pikkupappilaan ja korjautin sen ammattimiehellä Viipurissa.

Lisätietoa Johanneksen soittokunnista

Suomalainen soittokuntaperinne on vahvaa. Yhtenä taustatekijänä oli sotilassoittokuntien osaava sekä tarttuvat esiintyminen 1800-luvun mittaan. Puhallinsoittimet saivat näkyvän jalansijan myös yhdistysten soittokunnissa tuon vuosisadan jälkipuolelta alkaen. Soittimet olivat vanhoja sotilassoittimia tai arvokasta tuontitavaraa. Tullimaksujen keventäminen tai peräti poistaminen helpotti ja lisäsi ratkaisevasti soittoharrastusta 1880-luvulta alkaen. Torvisoittoon alettiin panostaa muun muassa vapaaehtoisissa palokunnissa, sen ajan monipuolisissa urheiluseuroissa, työväenyhdistyksissä, nuorisoseuroissa tai sitä tuettiin suurempien yritysten vapaan ajan virkistysenä. Myöhemmin listaan liittyi suojeluskuntien torvisoittokuntia.

Johanneksesta löytyy tätä samaa musiikkielämää – jopa enemmänkin kuin on enää muistettu. Siellä on ollut takuulla eri puhallinsoitinten taitajia jo varhaisessa vaiheessa, mutta yhteiskokoonpanoista on tietoa karttunut niukasti. Uuras oli aktiivinen ympäristö ja sinne ensimmäiset orkesterit luontevimmin on perustettu. Muutamia vuosia sitten Jyväskylän yliopistossa tehdystä tutkimuksessa oli kohteena VPK-toiminnan aloitus ja kehitys Suomessa. Siinä todettiin, että maamme ensimmäinen maaseudulle syntynyt vapaapalokuntayhdistys oli Uraan WPK vuodelta 1873. Eikä tuolloin kaupunkien vastaavia yhdistyksiäkään ollut kymmentä enempää. Tutkimukseen oli liitetty Wiipurin Sanomien ilmoitus kesältä 1890 - kansalaisia kutsuttiin vapaapalokunnan vuosijuhlaan Ravansaareen ja ohjelmanä

oli muun muassa soitantoa. Se antoi hyvän syyn etsiä lehdistä lisätietoa. Sitä löytyikin: edellisessä vuonna oli Uraan WPK:n torvisoittokunta osallistunut 11-miehisenä Viipurin laulu- ja soittorajuhille. Siellä oli sarjassa ainoana kilpikumppanina Savonlinnan soittokunta. Kilpailukappaleena ollut häämarssia ei kumpikaan pystynyt kiitettävästi esittämään ja molemmat saivat toisen palkinnon. Uraan W.P.K:n torvisoittokunnan varhaisimmat lehtitiedot ovat vuodelta

1886, jolloin on pidetty laskiaissoitanto sekä esiinnytty 9-henkisellä kokoonpanolla Kaijalan kylän kesäjuhlassa. Tästä päättelen soittokunnan tulleen perustetuksi ja harjoitusten alkaneen parin sitä edeltävän vuoden aikana.

Uraan Työväen soittokunta perustettiin 1897. Sen jatkovaiheita eivät katkaisseet taloudelliset suhdanneaallok, eivät maailmansodat eikä kotiseudun menetys. Soittokunnasta kasvoi monikymmenpäinen yhteisö, joka kasvatti

seuraavan polven jatkamaan, polvi polvelta. Soittokunnan 120-vuotisjuhlakonsertti on jo takanapäin. Lehdessämme soittokunta on aika ajoin ollut esillä ja Johannesjuhlilla on muutama otteeseen saatu nauttia leveän rintaman vaskista. Ohessa on kuva soittokunnan 30-vuotiskonsertista eli yli kolmekymmenestä esiintyjästä. Tuolloin vuonna 1927 soittokunta oli vielä johannekselainen, muutamia ajastaikoja myöhemmin se luokiteltiin viipurilaiseksi

uusien rajaviivojen mukaan. Harrastus oli silloin aikuisten miesten ja nuorten poikien maailmaa.

Rokkalan työväenyhdistyksen soittokunnasta on tässä kaksi kuvaa katsottavissa. Niiden ajoitus ei ole tarkasti tiedossa, mutta vaikutelma on 1920-luvun lopulta 1930-luvun puolelle. Se tarkoittaa Rokkalassa Hackmanin tehtaan aikaa. Soittajat ovat pääosin yli keski-ikäisiä, joten heidän soittoharrastuksensa saattoi olla varsin vanhaakin perua. Soittokunnasta ei ole ainakaan toistaiseksi ollut nimilistoja saatavilla, joten harrastuksen laajuus jää avoimeksi. Kuvasta näkyy, ettei naisten soittointoa enää sivuutettu. Lieneekö tämä ollut se soittokunta, jossa **Aleksanteri Pentin** kerrottiin olleen mukana käyrätorven soittajana ja perheeseen kuulunut **Erland Kaukonen** sai kipinän lähteä oppiin armeijan soittokuntaan.

Vielä on käännettävä katsetta Vaahtolan torvisoittokuntaan. Vaahtolan nuorisoseuralle valmistui 1926 komea seurantalo ja pian sen jälkeen on uutisoitu näkyvästi torvisoittokunnan esiintymisistä. Harjoituksille oli oivat puitteet ja niitä on pidetty tiuhasti viikoittain. Ainakin 1929 on nimetty soittokunnan johtajaksi **Emil Riikonen**, joka lienee luotsannut myös nuorisoseuran toista musiikillista haaraa, sekakuoroa. Esiintymisiä torvisoittokunnalla on ollut myös pitäjän ulkopuolella – rautatieyhteydet ovat tehneet isojen soitinten kuljetuksen helpommaksi. Nuorisoseuralaiset tietävät, onko soittoharrastus ollut jo tuota vaihetta aikaisemminkin seuran toimissa mukana.

Uraan Työväen soittokunta 1927. Kuva Museoviraston kuvakokoelma/ HK7884:2 / CC BY 4.0.

Rokkalan työväenyhdistyksen soittajia, oikealla Ruusa Suutari ja toinen oikealta Juho Kymäläinen. Johannes-Seuran kuva-arkisto/Taavi Laurikaisen kuvakokoelma.

Rokkalan työväenyhdistyksen torvisoittokunta. Etelä-Karjalan museo – DigiCarelica-kokoelma.

Johanneksen Vaahtolan torvisoittokunta, joka koostui Rokkalan lasitehtaan väestä. Edessä vasemmalta H. Kolkkanen, Torsten Kindberg ja Johan Wilhelm Thorstensson, takana Waldemar Bayer, Sigfrid Lund, Heikki Eichorn ja Vilgot Johansson.

Torvisoittokunta Rokkalan lasitehtaalta. Teoksesta 50 vuotta lasia Lahdesta (1973).

Tämä edellä kerrottu voisi jo olla johannekselaisten torvisoittokuntien koko tarina tai sen raami, mutta eipä olekaan. Kesällä osui käsiini Lahden lasitehtaan 50-vuotishistoriikki, tiivis kirjanen. Sivuilta tuli vastaan kuva perinteisestä torviseitsikosta ja teksti kertoi sen olevan Johanneksen Vaahtolan torvisoittokunta Rokkalan lasitehtaalta. Kuvassa on tarkka nimilista, jossa on vanhempaa saksalaisten tai ruotsalaisten lasisukujen taustaa nähtävissä pääosin.

Tiedossa on ollut, että Johanneksesta lähti osajia muun muassa Lahteen, kun lasitehdas jouduttiin 1920-luvun puolivälissä sulkemaan. Johanneksen kuvan liittäminen Lahden historiikkiin johtui kuitenkin aivan erityisestä henkilökäytöksestä. Kindbergin sukua oli tullut Rokkalaan jo 1870-luvulla, siirtynyt myöhemmin muille lasitehtaille ja palannut Rokkalaan 1910-luvun alussa. Peruserheen nuorimmainen Torsten oli syntynyt 1895 ja hänen toimestaan perustettiin tehtaalte torvisoittokunta 1915-1916. Torsten johti orkesteria ja aikaakin oli, koska tehtaan varsinai-

nen toiminta oli pysähdyksissä sodan takia. Kuva on otettu kesällä 1916 tai 1917, koska muuten juuri tätä kokoonpanoa ei olisi syntynyt. Torsten siirtyi Rokkalasta toisiin lasitehtaisiin jo 1918 eikä torvisoittokunnan jatkumisesta ole tässä vaiheessa tietoa. Kindbergin suku oli 1923 vahvasti perustamassa Lahden lasitehdasta, isovelji Albert oli ensimmäinen toimitusjohtaja ja Torsten teknillinen johtaja, molemmat tehtävissään 1930-luvun jälkipuolelle asti. Torsten perusti myös Lahden tehtaalte torvisoittokunnan 1934, ei kuitenkaan enää soittajana tai kapellimestarina. Ehkä siitä syystä Vaahtolan torvisoittokunnan kuva oli historiikkiin paras todiste hänen musiikkiharrastuksensa voimasta.

Nämä torvisoittokuntia ja niiden taustoja koskevat tiedonpalaset saattavat kirvoittaa lisää yksityiskohtia, kuvia tai tarinoita, tarkennuksiakin. Palstat ovat avoimna niitä varten.

– Hannu Rastas –

Johannes ja DNA

Esi-isät matkalla

JohannesDNA-projektissamme on n. 100 jäsentä, ja Ydna-isälinjatestin on teettänyt tällä hetkellä 50 miestä. Ydna kertoo siis vain miesten sukulaissuhteista ja kulkureiteistä. Johannes oli aikoinaan kansainvälinen paikka, ehkä Suomen kansainvälisimpiä.

Ihmisiä tuli, meni ja jäi. Projektimme on jo sen verran laajentunut, että voimme seurata, mistä eri suunnista esi-isät ovat Johannekseen saapuneet.

Matka alkoi aikoinaan Afrikasta ehkä n. 60 000 vuotta sitten ja alueella Lähi-itä – Kaspianmeren länsipuoli (Etu-Aasia) 40 000 vuotta sitten. Aikaa kului, alet-

tiin liikkua eri suuntiin ja alkoi syntyä haploryhmiä. Katsokaamme siis, mihin haploryhmiin on jakauduttu. Sulkuihin on merkitty, mihin sukuihin vävyt liittyvät.

N-haploryhmä eli Niilonpojat

N-haploryhmään kuuluu 60 % Suomen miehistä ja se on yleisin haploryhmä myös projektissamme. Matkaan lähdettiin siis Etu-Aasiasta kohti Kiinaa. N-haploryhmä syntyi siellä 20 000 vuotta sitten. Länsi-Mongolian kullmilla odoteltiin jääkauden sulamista, ja sieltä matka jatkui Kazakstanin kautta Venäjälle, jossa oltiin jo 500 eKr. 4700 vuotta sitten Niilonpojat jakautuivat kahteen haaraan, joista toinen päätyi Karjalankannakselle ja toinen Viron suuntaan.

Niilonpojat Karjalankannaksella

Karjalankannakselle alettiin saapua 700 jKr. alkaen lähinnä Laatokan rannille. Heitä olivat seuraavien sukujen esi-isät: Hyle, Kosonen, Väntsi, Loikas, Kukkonen, Haltia, Skyttä, Karvanen, Kontto, Rastas ja Kouvonen. Vävyjen esi-isistä mainittakoon: Laitinen (Hänninen/Pentti), Varis (Hänninen), Toivonen (Lipponen) ja Komonen (Kosonen) ja Rouvali (Karvanen)

Niilonpojat Baltiassa

Virossa oltiin jo ennen ajanlaskun alkua. Hörkköjen matka kenties jatkui vielä jopa Puolaan saakka, ennen kuin suunta kääntyi kohti Johannesta. Nykyihmisen saapuminen Länsi-Suomeen alkoi Viron suunnasta 200 jKr. alkaen. Näen kuitenkin niin, että Reposten sekä vävyistä

Vuontela-Wellingien (Hörkkö) esi-isät ovat tulleet Virossa suoraan Karjalankannakselle. Sen sijaan vävyjen Aso (Haltia), Salmi-Hellman (Reponen/Miettinen) esi-isien tie on aikoinaan vienyt Länsi-Suomeen.

I-haploryhmä eli Iivarinpojat

I-haploryhmässä vastaavasti on mukana 30 % Suomen miehistä. Suomalaiset miehet ovat siis suurimmaksi osaksi joko N- tai I-haploryhmää. Iivarinpoikien tie kulki Lähi-idästä Balkanille ja jääkauden sulettua matka jatkui kohti Saksaa ja sieltä Tanskan kautta Ruotsiin. 200 jKr. alkoi muuttoliike Länsi-Suomeen ja kohti Kanta-Hämettä. Siellä oltiin 500 jKr. mennessä. Kanta-Hämeeseen muuttaneeseen I-L258 alahaploryhmään kuuluu suurin osa I-haploryhmäläisistä. Kanta-Hämeestä ovat lähtöisin suvut Kesäläinen, Puusa ja Kaijanen. Vävyistä Koso (Väntsi) ei kuulu samaan I-L258 haploryhmään ja kulkureitti Ruotsista on avoin.

Suomessa harvinaiseen I2-haploryhmään kuuluvat Revonsaaren Adam Hentulan s.1858 jälkeläiset. Adam Hentulan isä näyttää tällä hetkellä tulleen Saksasta. I2-vävyistä Miettisen sukuun kuuluvan Vjoteh Jablonskijin juuret löytyvät ehkä Venäjältä tai Puolasta.

R-haploryhmä eli Ristonpojat

Ristonpojat jakautuvat kahteen haploryhmään R1a ja R1b. R1a eli slaavien haploryhmään kuuluvat Kirjoset ja heidän esi-isänsä lienee Baltia-Venäjä-suunnasta. Vävyistä Kaukosen sukuun liittyvien Merisaarten esi-isä näyttää

tällä hetkellä tulleen Ruotsista. R1b-haploryhmän synnyinseutu löytyy Iberiasta, Koillis-Espanjasta.

Riionsaaren Lehtniemi/Stadig-esisien juuret löytyvät Virossa 1600-luvulta. Vävyistä Blomqvistien (Ahokas) varhaisin esi-isä elei 1700-luvun alkupuoliskolla Ranskassa.

J-haploryhmä

Kososiin ja Hörkköihin liittyvän Muuri-suvun esi-isä Samuel Levin on syntynyt 1700-luvulla Saksassa.

Johanneksen kansainvälisyys näkyy siis selvästi esi-isien tuloreiteissä. Meille on helppoa kuvitella, mitä kaikkea viimeisen sadan vuoden aikana on tapahtunut. Voidaan sanoa, että lähes kaikki on muuttunut sinä aikana täysin. Mutta mitä on tapahtunut 500-1000 vuotta sitten esi-isiemme kohdalla? Mitä kaikkea silloin tarvittiin, että päästiin kulkemaan tai ylipäättänsä pysyttiin hengissä. Huikkea tarina.

Matka jatkuu. Tule mukaan.

– Markku Komonen –

Ne tutut puut ja ne tutut kivet

Kuinka paljon mahtaakaan olla jännittäviä tarinoita kerrottavana niillä Johanneksesta evakkoon lähteneillä, jotka sitten sodan jälkeen löysivät täysin hävitetyn kotinsa pihapiirissä olleen tutun puun tai tutun kiven. Ne olivat tärkeitä maamerkkejä. Olen nimittäin kuullut kerrottavan, että joskus on istuttu ja itketty väärässä pihapiirissä, kun omaa on ollut niin vaikea löytää.

Aloittakaamme vaikka meille hyväksi ystäväksi tulleesta, hiljattain edesmenneestä **Kiskosen Kaukosta**. Kauko oli kotoisin Joutsasta, jossa edelleen vaimo ja kaksi lapsista asustavat. Varmaankin 2009 keväällä kirjoitin juttua Johannekselaiseen, ja kysyin siinä, onko henkilöitä, jotka ovat asuneet Johanneksen Metsäkylässä ja olisivat myös mahdollisesti lähdössä kotiseutumatkalle. Pieni hiljainen tovi siinä meni kun odottelimme, mutta sitten Kiskosen Kauko ilmoittautui, ja se oli hieno homma. Tapasimme Leikarissa. Kauko tuli Joutsasta ja me Turusta.

Kauko oli sydämellinen, iloinen ja nauravainen Metsän Poika, joksi me hänet ristimme. Kauko kilpaili metsän tuntemuksella ja oli siinä todella hyvä, jopa valtakunnallisesti. Hän voitti mm. eräässä kilpailussa hiihtäjäkuninkaan **Veikko Hakulisen**: hävisi Veikolle hiihtämisessä mutta voitti metsän tuntemisessa Veikon, ja se ratkaisi kilpailun Kaukon eduksi. Yhdessä sitten Johanneksessa, Kiskosen Kauko, **Pentin Hannu** ja me **Johanssonit** lähdimme etsimään paikkoja, jotka olisivat **Pirkolle** ja Kaukolle tuttuja. Kauko oli syntynyt 11. tammikuuta 1937. Kun tarkastelee syntymävuotta, sotavuosia ja evakkoon lähtemistä, niin ei paljon jää aikaa kirjata muistiin paikkoja tai asioita, mutta se kivi oli Kaukonkin mielessä. Lapsia olivat molemmat, Pirkko sekä Kauko, ja jotain muistavat kuitenkin!

Vuoden 2010 matkalla Kauko löysi sitten kiven, joka hänestä tuntui tutulta. Mutta onko tuossa kuvassa oleva kivi juuri se oikea kivi, joka oli Kaukon kotitalon pihapiirissä? Siitä Kaukon pojat nimittäin eivät ole ihan varmoja. Heidän pitää vielä tutkia karttoja, paikantaa ja sitten varmentaa kotitalon paikka. Varmasti tarkkaa ja jännittävää puuhaa.

Ja isohan se lita on...

Pirkko oli löytänyt sen kiven, joka oli lähellä heidän kotitaloaan, jo vuotta aikaisemmin, siis 2009. Ei mikään ihme, että ensimmäisellä matkalla kivi ei löytynyt, sillä sen peittivät suurelta osin kaksi lehtevää puuta ja suuri sementti-elementti, joka ilmeisesti saattaa kuulua keskeneräiseen ns. ”perunavarastoon”.

Mutta kivi oli oikea ja iso. Muistorikas kivi! Eräs hauskimista tapahtumista, mikä Pirkolle on jäänyt mieleen, on laulaminen pariskunnalle, joka useasti kulki kiven takana olevaa tietä pitkin. Käsikoukkua kulkiivat mies, joka oli sotamiehen vaatteissa, ja nainen, joka oli paljon miestä pitempi.

Laulu isosta **Iitasta** ja sotapojasta on sota-ajan lauluja, ja sen oli esittänyt levyllä **Aimo Andersson** jo vuonna 1943. Varmasti sitä oli laulettu jo aikaisemminkin sillä Pirkko muistaa miten äidinäiti **Anna**-mummo sitä lauleskeli. Kun Pirkko oli taas kerran nähnyt pariskunnan kävelevän tiellä, hän oli nopeasti kiivennyt kivelle ja laulanut sieltä kovalla äänellä: ”ja ison Iitan rinnalla on sotapojan huoleton..” ja sitten pian pää piiloon. Oikeasti sanat menevät hieman toisin, mutta nämä sanat Pirkko muistaa sieltä kivetä hihkaisseensa. Hieman aikaa meni kiven takana piilossa ollessa, ja sitten taas leikki jatkui.

← Pirkko tutun kiven vierellä

Runonlausuja

Kiven lisäksi Pirkko halusi paikantaa kotiseutumatkoilla muitakin sellaisia kohteita, joita hän on lämmöllä muistellut. Valkoinen talo oli niistä yksi ja toinen oli **Koivusen kauppa**. Valkoisessa talossa, melko varmasti äitienpäiväjuhlassa, Pirkon piti lausua runo. Hänellä oli ilmeisesti ikää silloin noin neljä vuotta, siinä ja siinä. Naurua tapahtumasta on riittänyt, sillä hän unohti sanat melko pian alun jälkeen. ”On isäni hyvä ja äitini hellä”, ja sitten tuli hiljaisuus. Hän ei muistanut yhtään enempää. Iso sali täynnä juhlaväkeä ja se varmaan riitti: runon sanat olivat lähteneet kulkemaan omille teilleen. Kun äiti Kerttu oli huomannut mitä tapahtui, hän sanoi Pirkolle hiljaisella äänellä eturivistä: ”Tule alas sieltä!” Pirkko niiasi ja aloitti uudestaan: ”On isäni hyvä ja äitini hellä, tule alas sieltä.” Mutta eihän runo toki niin jatkunut, ja niinpä hän istahti lavan reunalle, josta **Kerttu**-äiti nosti hänet istumaan penkille viereensä. Ohjelma jatkui!

Vielä tähän kappaleeseen liittyvä kysymys. Valkoinen talo? Kutsuttiinko tätä ”ns. juhlataloa” tosiaan nimellä Valkoinen talo, vai oliko se värinsä puolesta nimi, millä rakennus tunnistettiin puhekielessä. Kyselen nyt ns. virallista nimeä, oliko sitä?

← Kiskosen Kauko ja kivi.

Koivusen kauppa

Johanneksessa oli useita kauppia. Koivusen kauppa on kuitenkin Pirkon muistissa se kauppa, josta perhe kävi ostamassa ruokatarvikkeita. Ystävällisyys lapsia kohtaan oli ainakin asia yksi, joka Pirkolle tuli heti mieleen. Koivusen kauppa oli varmasti hyvä kauppa! Vasta kolmannella matkalla **Santalan Seppo** näytti paikan, missä tuo kauppa oli sijainnut. Onko siis kauppa ollut tuossa kuvan talossa, kuka sen vielä varmistaisi? Kotiseutumatkalla 2011 otetussa kuvassa taloa katselevat **Pöhön Kauko**, **Pirkko** ja **Taru**. **Pöhön Seija** oli saaressa, ja vaikka Kaukon jalat olivat huonossa kunnossa, hän kierteli meidän kanssamme Johanneksen teitä. Hauskoja jutustellessamme kierros meni mukavasti.

Siinähan olivat ne tärkeimmät: kivi, Valkoinen talo ja Koivusen kauppa. Yhdessä vielä pohdimme, minkälaisia tuntemuksia Pirkolla oli, kun hän vuonna 2008 ensimmäistä kertaa kulki Johanneksessa katsellen kotiseutuaan. Yllätys, yllätys, ei tuntunut hyvältä. Oli paha olla, ja se tuli varmaan siitä, mitä hän näki ja mitä koki näkemästään.

– Jukka Johansson –

← Oliko tässä Koivusen kauppa?

Jää silmät kyyneliin (jatkoa nrosta 8-9)

Keväällä 1942 tuli sitten lupa muuttaa ta-kaisin Karjalaan. Ilo ja odotus oli suuri. Pääsisimme taas rakkaaseen kotikylään. Toivorikkain mielin pakattiin tavarat ja lapset. Olin pian yksivuotias ja vanhin lapsista, Annikki, oli minua kymmenen vuotta vanhempi. Hän muisti vielä hyvin synnyinkotinsa Karjalassa. Meidän väliimme mahtui vielä neljä sisarusta, joten perhettämme voi hyvin kutsua suurperheeksi. Niinpä pieni kotimme tuli täyteen, mutta kaikilla oli siellä hyvä olla. Oltiinhan ikiomassa kodissa.

Paluu oli meillä sikäli onnekas, että kotimme löytyi ehjänä. Ulkorakennus oli raunioina, mutta

isä rakensi sen tilalle uuden. Kunnostusta riitti asuinrakennuksesakin ja puutarhassa, joka oli täysin hoitamaton. Omenapuut ja marjapensaat olivat iloksemme hengissä. Tullessamme koti oli siivottu lottien toimesta suu-remmista roskista. Äidillä riitti silti paikkojen puhdistusta ja kodin järjestämistä asuttavaan kuntoon. Kodin edessä kulkevan kylätien toisella puolella oli iso pommien tekemä kuoppa vain muutamman kymmenen metrin päässä talosta. Varjelusta oli meille riittänyt, kun koti säilyi ehjänä. Monien kodit olivat maan tasalla, ja asuttiin ulkorakennuksissa, jos ne vielä olivat pystyssä.

Navetan valmistuttua saatiin lehmä, joka sai myöhemmin vasikan. Kanojakin kotkotti orsilla ja musta Mikki-kissa otettiin hiirikissaksi. Näin elämä soljui näennäisesti turvallisena, mutta ei kovinkaan kaukana rintamasta. Elettiin asemasodan vaihetta. Lapset kävivät koulua lähellä sijaitsevassa Karhulan kylässä. Puutetta oli kaikesta, niin elintarvikkeista kuin vaatteistakin.

Onneksi oli lehmä, josta saatiin maitoa. Separaattorilla erotettiin kerma maidosta, ja siitä äiti kirnusi voita. Sivutuotteena tuli terveellistä kirnupii-mää. Kanat pyöräyttelivät munia, jotka olivat tuiki tarpeellisia ison perheen ruokkimisessa. Kesällä kerättiin marjat ja syksyllä sienet.

Jatkuva kolkutus ja sahaus kuului ympäri kylää, kun tuhoutuneita koteja kunnostettiin, ja uusiakin rakennettiin menetettyjen tilalle. Koko kylässä oli rakentamisen meininki. Naapureita autettiin ja henki oli sellainen, että yhdessä laitetaan kotikylä kuntoon. Isä oli jo yli viisikymppinen ja oli säästynyt sotatantereele menosta. Niinpä hänellä oli enemmän aikaa paikkojen kunnostukseen. Kirvesmiehen taidoillaan hän sai työtä monissa rakennusurakoissa.

Eedla-mummo ja Salomon-äijä asuivat viereisessä Kolmikesälän kylässä. Hekin olivat palanneet takaisin evakomatkaltaan Karjalaan. Kyläreissut mummolaan olivat mieluisia ja isomat sisarukseni muistavat ne hyvin. Talvella 1943 äijä kuoli ja sai viimeisen leposijan Johanneksen kirkkomaahan. Johanneksen kaunis kirkko tuhoutui sodassa täysin ja sitä surtiin kaikkien johannekselaisten keskuudessa. Siinä kirkossa isäni ja äitini vihittiin, ja siellä he kävivät myös rippikoulunsa.

Isäni haaveena oli saada perheelleen uusi, isompi talo asuttavaksi. Olivathan Hylkiälän kodin tilat jo hyvin ahtaat kahdeksanhenkiselle perheelle. Vain kaksi huonetta, tupia ja kammari tuntuivat käyvän aina sitä ahtaammaksi, mitä isommaksi lapset kasvoivat. Niinpä isä rupesi rakennuspuuhiin. Viipuri oli hänelle rakas kaupunki ja sieltä hän löysikin sopivan tontin talon paikaksi. Paikka sijaitsi kauniin Monrepos'n puiston laidalla. Tuttavaperheen miehen kanssa tehtiin suunnitelma. Talosta tehtäisiin paritalo molempien perheitten kodiksi. Näin kustannuksetkin puolittuisivat. Rakennustyöt edistyivät ammattimiesten taidoilla, ja jo keväällä 1944 oli talo vailla sisustustöitä. Siskoni Lea muistaa, miten isä kehotti lapsia keräämään erivärisiä lasipulloja ja lasinsirpaleita. Sitten nämä lasit murskattiin

hienoksi, kimaltelevaksi jauhoksi ja sekoitettiin rappauslaastin joukkoon. Tällä laastilla sitten rapattiin talon ulkoseinät. Kun aurinko paistoi, kimalteli seinä monivärisenä. Koskaan ei kuitenkaan päästy sinne asumaan, kun tuli taas uusi lähtö sotaan pakoon.

Keväällä 1944 alkoi kuulua huoletuttavia uutisia radiosta. Paine Suomen rintamalla kasvoi. Kuitenkaan ei haluttu uskoa uuteen sotaan. Kesäkuun saapuesssa kuului rintamalta jatkuvaa tykkien jyrinää. Lentokoneet lensivät Hylkiälän ja lähikylien yllä.

Neuvostoliitto aloitti suurhyökkäyksen Karjalankannaksella 10. kesäkuuta. Sitten tuli kehotus pakata tavarat puulaatikoihin ja pinota ne maantien varteen, mistä kuorma-autot hakisivat ne. Ilmeisesti isäni tiesi, että tavarosta kannattaisi tehdä luettelo muistivihkoon. Oliko tähän kehoitettu, ei ole tiedossani. Kuitenkin arvokkaana dokumenttina on säilynyt isän mustakantisessa vihkossa kosmos- ja mustekynällä kirjoitetut luettelot kaikista tavarista, mitä oli pakattu laatikoihin.

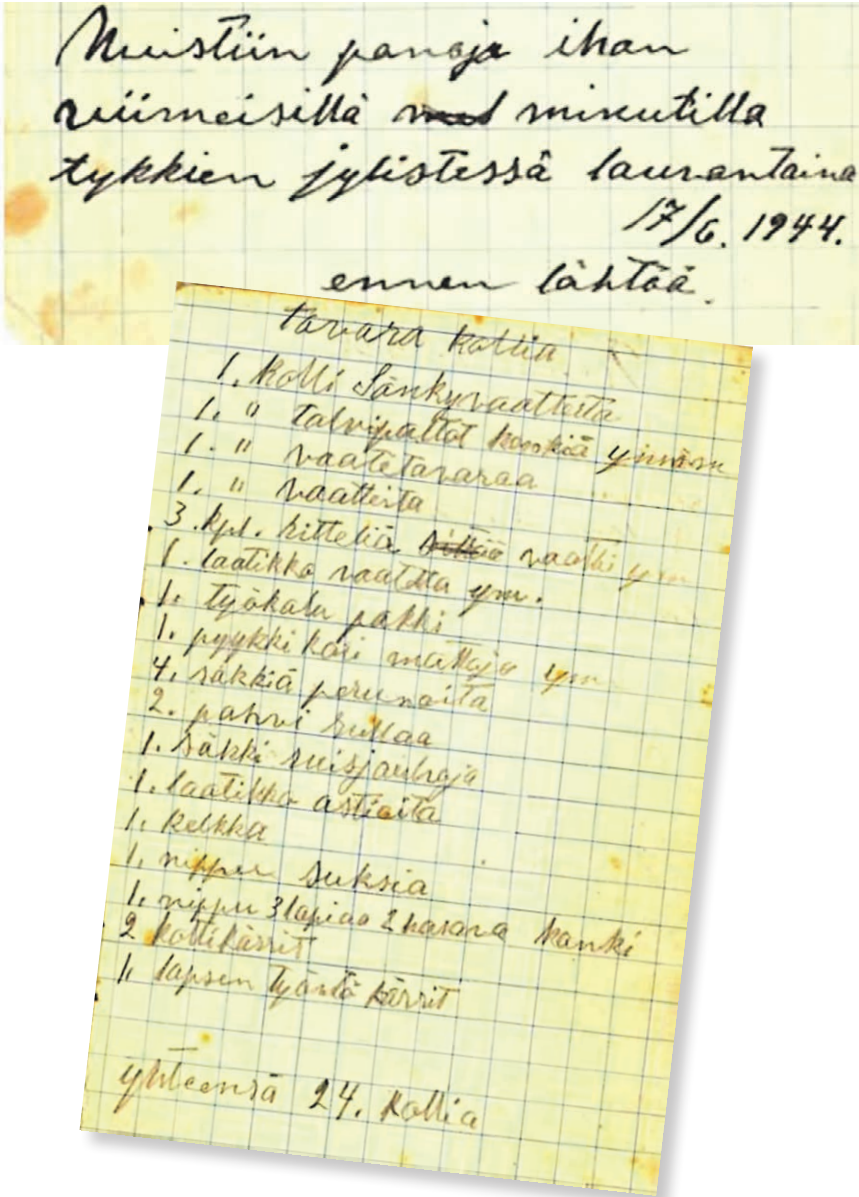
Kotimme ohi alkoi kulkea jatkuvia jonoja evakkoja karjoineen ja kärreineen, mutta tavarakollien hakijoita ei kuulunut. Perheemme levottomuus kasvoi. Juhannus lähestyi. Sitten paikalle ilmestyi sotilaslähetä, joka sanoi: ”Vieläkö te olette täällä. Lähtekää äkkiä, vihollinen on nurkan takana.” Isän muistivihkon mukaan lähtömme tapahtui lauantaina 17.6.

Karhulan kylässä oleva postinkuljetaja Onni Laihia, jota lapset kutsuivat postisedäksi, omisti henkilöauton. Hän oli perheemme tuttu ja suostui viemään äidin ja lapset Simolan asemalle. Sieltä pääsisimme junalla eteenpäin. Siitä, kuinka postisetään saatiin yhteys tämän

kaaoksen keskellä, ei ole jälkipolvilla tietoa. Kuinka paljon tietoa ovatkaan vanhempamme vieneet mukanaan hautaan.

Postisedän auto oli täynnä, kun äiti ja kuusi lasta pakkautuivat sen kyytiin. Isän piti jäädä vielä Hylkiälään. Alkoi pitkä, vaarallinen matka pitkin kyläteitä, päämääränä Simolan rautatieasema. Uskoimme, että Simolasta evakot ohjattaisiin länteen, Turun seudulle meneviin juniin. Auton katolle kiinnitettiin koi-vunoksia, etteivät ylitse lentävät koneet havaitsisi meitä niin helposti. Kulku oli hidasta, kun tiellä vaelsi katkeamaton jono evakkopakolaisia karjoineen. Joukossa näkyi sotilaita ja hevoscärrejä. Karjanajajat yrittivät pitää lehmät tiellä, mutta paljon niitä karkasi metsiin, kun säikähtivät matalalla lentäviä koneita ja pommitusten ääniä. Meidän rakkaat lehmämme, Lemmikki ja Kestikki, oli laitettu vaeltamaan muiden kylän lehmien mukana. Jälkeenpäin isä tiesi kertoa, että molemmat olivat säikähtäneet lentokoneita ja juosseet pakoon metsään. Kestikki-vasikka oli sitten tullut takaisin oman kodin pihaan ja isän oli pakko viedä se naapurin kaurapeltoon. Mikä lienee ollut sen kohtalo tämän jälkeen? Lemmikeistä ei kuulunut mitään, eikä sitä löytynyt.

Automatka jatkui pelottavan hitaasti, kun piti väistellä ja varoa tiellä kulkevia. Postisetä sanoi lapsille, että katsokaan ikkunasta, jos näette pommikoneita. Kertokaa siitä heti. Ja näin kävikin kolme kertaa. Auto ajettiin kiireesti tien sivuun ja jos vain mahdollista, puiden suojaan. Välillä yritettiin päästä lepäämään johonkin tien vieren taloon, mutta vastaanotto oli tyly eikä evakkoja autettu. Vihdoin, monien vaikeuksien jälkeen, pääsi postisetä laskemaan kyytiläiset Simolan asemalle. Varjelusta oli

ollut matkan aikana. Väsynyt äiti lapsineen jäi yksin etsimään, mistä löytyisi evakkojuna.

Haluan kertoa tässä myös iäkkään evakkoystäväni Anna-Liisan kertomuksen hänen kokemuksistaan karjanajajana jatkosodassa. Hänen kotikylänsä oli Kolmikesälä.

”Kylän karja koottiin yhteen laumaan, myös minut määrättiin ajamaan. Ajoimme yötä myöten lehmii Kämärän asemalle, 20 km, missä piti saada elukat junaan ja osoite oli Aura as. Vähän ennen asemalle tuloa vihollisen pommikonelaivue tuli. Pommituksen jälkeen ei ollut asemaa eikä junaakaan eikä rautatiekiskoja. Me lähdimme lauman tai sen rippeiden kanssa kävelemään kohti länttä. Tuli laivue maataistelukoneita ja etsiä piti suojaa harvasta, talvisodan aikana rikki ammutusta metsästä. ”Älkää tulko tielle näkyvii, mänkää metsää.” Olin viikko sitten täyttänyt 13 vuotta. En toki ollut ainoa, ehdin ajatella vain, jos tänne jään, äiti ja isä eivät koskaan saa tietää mihin olen hävinnyt. Tiellä kulki sotilaita ja sotilaskarkureita, jotka tulivat pyytämään maitoa. Pommikoneet pommittivat evakkokulkijoita ja jonoja ja silloin piti kiireesti juosta metsään. Lehmät säikkyivät ja karkailivat. Sitten tuli joitain kunnan huoltomiehiä

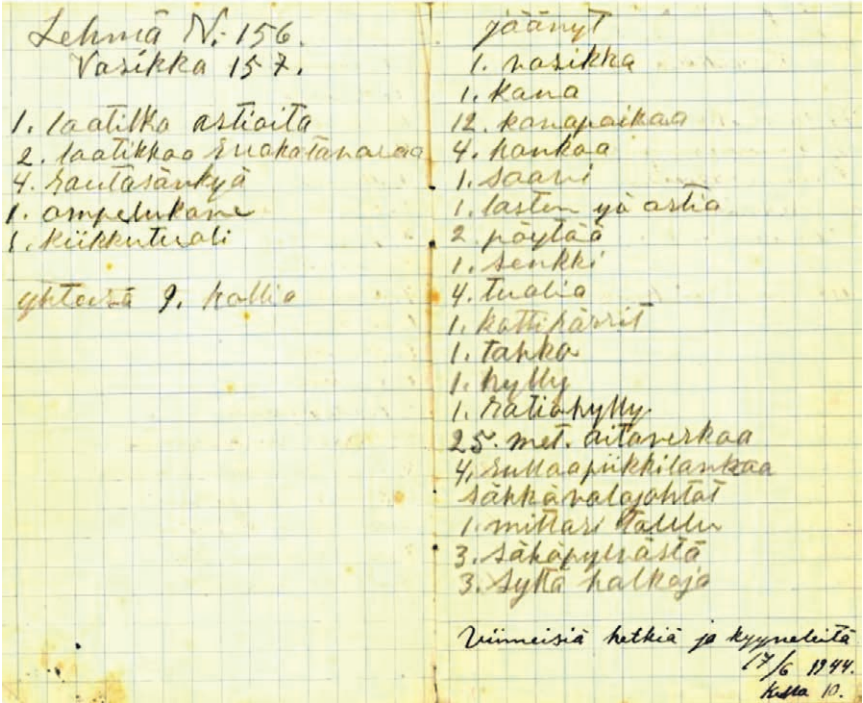
ja moittivat meitä tyttöjä: ”Teit laitettii lehmii ajamaa ja sit työ laskitta ne kar-kuu.” Kun sitten meinattiin lähteä lehmii etsimään, tuli sotilaita, jotka kysyivät: ”Mihi työ määttä?” Ja myö vastattii, et myö männää lehmii etsimää. Tähän sotilaat sanoivat: ”Mänkää sit sukkela, viholline on jo kilomeri pääs.” Kun ajomme loppui, oli kuudesta lehmästämme jäljellä vain yksi hieho.”

Simolan asemalle tullessa oli siellä suoranainen kaaos. Evakot kulkivat nyytteineen ja lapsineen ja täyttivät koko asemalaiturin ja pihan. Kaikilla oli kiire päästä länteen menevään evakkojunaan. Muitakin junia oli asemalla, ja äiti etsi ja kyseli, mikä juna olisi evakkoja varten. Samalla piti tungoksessa olla tarkkana, että lapset eivät eksyisi. Helvi-äiti retuutti matkakassia ja kantoi sylissään kolme vuotta vanhaa Ellaa. Toiset viisi lasta yrittivät pysyä äidin lähellä. Evakkojunan löytyessä äiti pyrki sen kyytiin, mutta konduktööri työnsi äidin pois rappusilta jalallaan. ”Junaan ei mahdu, se on aivan täynnä”, kuului vihainen komento. Eivät auttaneet äidin rukouksetkaan, junaan ei laskettu.

Jotenkin äiti onnistui pääsemään toiseen junaan, missä oli sotilaitakin kyydissä. Siskoni Lea muistaa, että vaunuun päästyään äiti istui Ella sylissään vaunun ensimmäiseen penkkiin lopen väsyneenä kaikki lapset ympärillään. Ahtaus vallitsi siinäkin junassa ja kohta tuli lotta, joka halusi viedä kahdeksanvuotiaan Lean toiseen vaunuun. Näin olisi äidillä vähän vähemmän huollettavia. Leaa pelotti siinä toisessa vaunussa, kun siellä oli paljon sotilaita. Joku sotilas tarjosi Lealle karamellia ja sanoi, ettei tarvitse pelätä. Lotta piti Leasta huolta, kunnes saavuttiin Toijalan asemalle. Siellä täytyi vaihtaa juna ja Lea pääsi äidin ja sisaruksien joukkoon. Myöhemmin kuultiin, että juuri se täysi evakkojuna joutui pommituksen kohteeksi.

Vaihdon jälkeen päästiin jatkaamaan matkaa Auran asemalle, jonne Hylkiälän evakot oli määrätty menemään. Uuvuttavan junamatkan jälkeen oltiin perillä ja evakot purkautuivat ulos junasta. Meidän matkamme jatkui vielä uuteen sijoituspaikkaamme Tarvasjoelle. Väsyneet, kovia kokeneet evakot pääsivät vihdoinkin pois pahimalta sota-alueelta turvallisempaan Länsi-Suomeen. Mitä tulevaisuus toisi tullessaan, sitä ei tiedetty.

– Ella Heino –

Aleks ja Helvi Ratia ja lehmät Lemmikki ja Kestikki.

Juhlavuoden kirjoituskilpa

Johannes-Seuralla on juhlavuosi ja lehtemme täyttää samoja tasavuosia ensi kesänä.

On erityisen hyvät perusteet järjestää monipuolinen kirjoituskilpa. Aihe on vapaa, samoin kirjoituksen pituus tai tyyli. Voit rustata runoakin tai liittää mukaan kuvia, piirroksia mieleesi mukaan.

Kirjoittajille on kaksi sarjaa:

1. nuoret vuonna 2000 tai sen jälkeen syntyneet
2. ikinuoret viime vuosituuhannella syntyneet, yläikärajaa ei ole

Kirjoitukset pyydämme toimittamaan 15.2.2020 mennessä.

Toimitus sähköpostilla johanneksseura@elisanet.fi tai postitse Johannekselainen Myllytie 1 21500 Piikkiö. Merkitse viestiin tai lähetykseen ”Kirjoituskilpa” sekä sarjatieto ja laita mukaan yhteystietosi.

– Lehtitoimikunta –

Maalaistalon tontut

– Saima Salonen –

Toimelan talon väki oli elänyt kiireisen syksyn. Sato saatu pelloilta korjatuksi sekä syyskynnot tehtyä, ja siltä osin voitiin jäädä odottamaan uutta kasvukautta. Vaikka talon väki asettui nukkumaan, niin pihapiirissä oli pikku apulaisia, jotka valvoivat ja seurasivat talon tapahtumia, ja jos tarvetta oli, niin olisivat myös apuna, vaikka ihan huomaamattomina. Siellä pihapiirissä olivat kotitonttu, tallitonttu, riihitonttu ja saunatonttu. Ehkä niitä oli muitakin, mutta nuo kokoontuivat tällä kertaa keskustelemaan. Usein yhdessä keskustellessa muisteltiin myös menneitä aikoja ja tapahtumia. Siinä sivussa ajateltiin nykyaikaa ja tuumittiin tulevaisuutta.

Riihitonttu alkoi kertoa: ”Silloin joskus tämän nykyisen isännän isoisän isä tarvitsi riihtä, sillä vilja kuivattiin riihessä. Lyhteet nostettiin parsien päälle, tähkäpuoli ylöspäin ja sitten riihi lämmitettiin. Vilja kuivui ja varstoilla puidessa jyvät irtosivat. Oljet koottiin pois ja ruuenet erotettiin jyvistä. Tässä oli monta työvaihetta, kunnes saatiin puhdas vilja. Tämä oli hikiä hommaa, ja monta riihipäivää siihen syksyllä kului, mutta niin oli leipäkin arvossaan. Kyllä minä aina öisin, mutta myös päivälläkin seurasin, ettei tuli pääse tuhoamaan, mitä työllä ja ahkeruudella on aikaansaatu. Nyt ei ole riihi käytössä, kun aika on muuttunut. Pellolla ryskää puimuri ja vilja kuivataan kuivurissa. Niin minä muutinkin asumaan sinne kuivuriin. En minä silti ole kuivuritonttu, vaan edelleen riihitonttu, sillä samanlaista tämä tehtäväni edelleen on ja eihän sitä tiedä, vaikka joskus se riihiikin olisi arvossaan. Kyllä minä silti olen nykyiseen oloon tyytyväinen, vaikka entistä muistelenkin. Kaikilla oli työtä, niin ihmisillä, kuin meillä tontuillakin, mutta se oli omalla tavallaan rikasta elämää.”

Saunatonttu oli muistoissaan myös kaukana menneisyydessä: ”Sauna oli tarpeellinen monessa asiassa. Jokaviikkoinen kylpeminen oli tietyksi tärkeää, mutta syksyisin riihenpuinnin tai muiden likaisten töiden jälkeen lämmitettiin sauna, sillä töiden likaisuutta ei pelätty. Pyykinpesu tapahtui myös saunassa, ja lisäksi maitaiden valmistus, idätys ja kuivaus sekä talkkunajauhojen ja teko. Saunan padassa keitettiin jyvät ja saunan lämmössä kuivattiin. Tarvittiin siinä lopulta myllyäkin, mutta vasta saunan jälkeen. Palvilihakin valmistui saunan parvessa. Vielä eräs tärkeä asia: moni syntyminen tapahtui saunassa. Sairaaloita oli harvassa ja niihin pitkä matka, joten sauna toi siihenkin ratkaisun. Saunan lämmössä pienen ihmisen oli hyvä aloittaa elämänsä. Usein oli apuna joku naisihminen naapurista, mutta joskus saatiin koulutettu kättilökin paikalle. Nyt vanha sauna on hylätty.

Asuinrakennuksen yhteyteen on tehty sauna, jossa on suihkut ja koneet pyykinpesua varten. Kaivosta ei nosteta vettä käsivoimin, vaan se tulee putkia pitkin ja poistuu viemäriputkia pitkin. Suuri on muutos saunatontunkin elämässä. Kyllähän minä seurailen vielä molempien saunojen toimintaa.”

Tallitonttu myös huokasi todeten, että ”kaikki on muuttunut. Tämän talon isännät ovat aina kohdelleet hevosia hyvin, mutta työ oli raskasta niin hevoselle kuin isännälle. Monta sukupolvea olen katsellut ja monta hevosta sinä aikana tavannut. Illalla työn jälkeen, kun hevonen tallissa pureskeli heiniä, menin minä tallitonttu taputtelemaan ja juttelemaan asioita. Silitin hevosen sametinpehmeää turpaa, ja se katseli viisailla silmillään. Kesällä hevonen sai vapaana ollessaan syödä ja leipäillä pellolla. Kun työhön oli lähdeävä, lapsetkin saivat hakea sen pellolta ja leivänpala oli siinä hyvä houkutin. Kun lapsista kasvoi aikuisia, eläinten kanssa toimiminen oli luonnollista ja luottamus molemmipuolinen. Hyvin muistan vielä ne monet raskaat työt, joita hevosen avulla tehtiin. Nyt ne on korvattu traktorilla. Tallitontun kokemuksella voin sanoa, että vaikka traktori on töissä tehokas, niin tallissa se on kylmä kone. Ei sille kerrota asioita, ei sen turpaa silitellä eikä korvan takaa rapsutella. Minun tehtäväni on nykyisin huolehtia siitä, että kone pysyy vapaa-ajat tallissaan ja ovet ovat kiinni. Onhan niitä hevosia vieläkin, mutta eipä niitä juuri töihin käytetä. Niillä ratsastetaan

ja ajetaan kilpaa, mutta kun minä olen maalaistalon tallitonttu, olen tottunut arvostamaan työtä tekeviä, niin hevosia kuin ihmisiä.”

Kotitonttu kuunteli ystäviensä kerontaa. Samoja asioita oli myös hänen mielessään. Kehitys ja muutos on tapahtunut sukupolvien aikana ja myös parempaan suuntaan, vaikka tässä taas yhdessä ollaan muistelemassa vanhoja hyviä aikoja.

Talon tontut olivat seuranneet Toimelan talon elämää sen kehittyessä koko maan kehityksen mukana. He näkivät myös sen ihmisten huolestuneisuuden, sillä moni talo oli lopettanut maataloustuotantonsa. Nuoret kävivät koulunsa ja hakivat työpaikkansa muilta aloilta. Vanha väki eli aikansa, mutta nautti siitä, kun lastenlapset saapuivat maalle, jolloin isovanhemmat voivat kertoa, millaista oli ennen. Näin uudet sukupolvet hakevat juuriaan ja pitävät suhteita maaseutuun.

Toimelan talossa viljellään edelleen maata ja hoidetaan karjaa perinteitä kunnioittaen. Vaikeuksia on, mutta tuesta elämäntavasta on vaikea luopua. Ennenkin asioita on hoidettu sisulla ja sitkeydellä. Selviytyminen antaa uskoa tulevaisuuteen ja toivoa siitä, että uusi sukupolvi uskaltaa ottaa vastuun maataloudesta. Se on kuitenkin peruselinkeino, jota koko maa tarvitsee.

Näitä asioita tontut miettivät ja onneksi heitä maaseudulla on. Emme niitä yleensä näe, mutta nehan ahertavat töissä eivätkä loista näköalapaikoilla.

Talvisota ja evakkoon lähtö 80 vuotta

Evakkoon!

Runo- musiikkiesitys
to 10.10. klo 18 Paimiosali, Paimion kaupungintalo,
Vistantie 18, Paimio
Helmikät: Marjatta Järvinen (lausunta),
Tuija Saura (yksinlaulu), Iina Kivimäki (piano).

Karjalani, Karjalani, maani maailmani

ma 21.10. klo 19 Asemaseurakunta, Vistantie 10, Paimio
FT Pirkko Kanervo, yksi Karjalani, Karjalani, maani ja
maailmani -artikkelikokoelman kirjoittajista.
Ei pääsymaksua.

Voiko viidakon laki palata? Talvisodan varjo Suomen ja Euroopan yllä

to 28.11. klo 18 Paimiosali, Paimion kaupungintalo,
Vistantie 18, Paimio
Emeritus suurlähettiläs Hannu Himanen.

Pääsymaksu tilaisuuksiin 5 €.

Paimion kaupungin kulttuuriavustus

Kattavaa isännöintipalvelua Turun alueella

Turun talousalueen suurimpana yksityisenä isännöitsijätoimistona olemme tarjonneet kokonaisvaltaisia isännöintipalveluita jo yli 50 vuoden ajan. Se on luonut näkemyksen siitä, miten isännöintialan ammattilaisen tulee toimia.

Varsinais-Suomen Isännöintitalo Oy on auktorisoitu ja ISA ry:n auditoima, työntekijöidensä omistama isännöitsijätoimisto.

Kaipaako taloyhtiönne ammattitaitoisen ja osaavan isännöitsijätoimiston palveluita? **Ota meihin yhteyttä!**

Olette lämpimästi tervetulleita tutustumaan toimistoomme!

V-S Isännöintitalo Oy

Ari Kesäläinen, Toimitusjohtaja, RI (YAMK), AIT, ISA
p. 020 722 9944, 0400 523 194
Maariankatu 4 C, 20100 Turku
ari.kesalainen@isannointitalo.fi

www.isannointitalo.fi

Autokorjaamo Testipiste oy

Hallimestarinkatu 22
20780 KAARINA

Puh. (02) 243 5585
Faksi (02) 243 5100
Gsm (0400) 824 767
markku.hiiri@testipiste.fi

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy 9 kertaa vuodessa

Kustantaja ja julkaisija:

Johannes-Seura ry

Toimisto:

Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118

Avoimna: **keskiviikkoisin** klo 12-17 sekä kuukauden **ensimmäisenä ja kolmantena arklauantaina** klo 10-15. (ks. sivu 2)

www.johannes.fi

sähköposti: johanneksseura@elisanet.fi

Päätoimittaja:

Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö

Puh: 050-3541 363

Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi

Lehtitoimikunta:

Marjatta Haltia, Liisa Katajainen, Sari Scimone, Kaija Sipilä ja päätoimittaja.

Lehden toimittajia:

Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.

Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu, palstan maksimileveys 70 mm).

Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.

Kuolinilmoitukset:

- korkeus < 10 cm = 80 €

- korkeus enintään 10-15 cm = 100 €

Kiitosilmoitukset: 5 €.

Tilaushinnat vuonna 2019:

Vuosikerta (9 lehteä) 30 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 35 €.

Lisänumerot 3 €/kpl + mahdolliset toimituskulut.

Piikkiön Osuuspankki FI54 4714 1020 0595 46.

Toimituksellinen aineisto:

Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi julkaisemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.

Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen. Julkaisemisen jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan, muu aineisto pyydetään.

Vastuu ilmoituksista:

Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisesta sattuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Taitto: Esa Haltia

Sata-Pirkan Painotalo Oy